

Aan: Kerkenraden van de GKv
(per email aan de scriba's)

2 augustus 2019

Betreft: Mijn kerk in orde?

Geachte kerkenraad binnen de GKv, mijn broeders en zusters,

Ik schrijf u aan als voormalig ambtsdrager en als een broeder die in ernstige gewetensnood terecht is gekomen door een kwestie die speelt in de GKv-gemeente waar ik lid van ben. Ik besef dat u hierover aanschrijven een ongewone stap is, maar die stap is nodig. Alvorens tot deze beslissing te zijn gekomen, heb ik uitvoerig advies ingewonnen bij diverse ambtsdragers/predikanten binnen en buiten de GKv. Dit heeft mij gesterkt en heeft bijgedragen aan mijn uiteindelijke beslissing u aan te schrijven. U kunt mijn schrijven zien als het luiden van de kerkklokken, het zal u na het lezen van deze brief en de door mij beschreven casus duidelijk worden waarom ik gedwongen werd om (kerk)klokkenluider te worden.

Ik richt mij tot u als kerkenraad omdat u in de positie verkeert om regelgeving op te nemen en/of te veranderen in de kerkorde. Een individueel gemeentelid heeft die positie niet en blijft daarin afhankelijk van een kerkenraad, die daarmee dus ook een grote verantwoordelijkheid heeft. Nu er een nieuwe GKv-NGK kerkorde komt, doe ik een dringend beroep op u om de discussie te voeren over de misstand die mij in gewetensnood heeft gebracht en door mij is beschreven in een casus. De volledige beschrijving van de casus, met onderliggende stukken, kunt u vinden en lezen op de website www.mijnkerkinorde.nl waarop in de komende tijd nog de nodige aanvullingen geplaatst zullen worden.

Het doel van de discussie die ik met u wil openen is: Voor alle kerkleden moet onder alle omstandigheden, ook moeilijke, een veilige plek in uw en mijn kerk zijn gewaarborgd. Daarvoor is het nodig dat de kerkorde wordt aangepast of aangevuld met regelgeving en toetsingsinstrumenten die de gelijkwaardige positie en behandeling van kerkleden ten opzichte van kerkenraden ten tijde van conflicten vastlegt. De schade die voort kan vloeien uit het niet voorzien in een dergelijke waarborg is voor zowel kerkenraden als kerkleden ongewenst en moet dan ook voorkomen worden.

De casus

De casus is beschreven vanuit de zienswijze en visie van een (voormalig) ambtsdrager in gewetensnood die betrokken was en is bij deze kwestie. Een zienswijze dus, maar wel gebaseerd op en onderbouwd met onderliggende (geanonimiseerde) stukken die ook voor en door u in te zien zijn. Dat maakt ook dat ik in de beschrijving van de casus, dus voor wat betreft deze lokale kwestie, conclusies trek en durf te trekken en me ook in duidelijke bewoordingen uitspreek over wat in mijn ogen onrecht is en hoe een kerkenraad daarin heeft gehandeld of juist niet heeft gehandeld. Wellicht zijn mijn conclusies in uw ogen te voorbarig of vanuit een te eenzijdige benadering verwoord, maar ik wil u vragen om die afweging pas te maken, of opnieuw te maken, op het moment dat u de hele casus en bijbehorende stukken heeft gelezen. Deze lokale kwestie heeft een landelijke precedentwerking en er kan derhalve niet worden volstaan met het afdoen van deze kwestie alsof het uw verantwoordelijkheid niet zou zijn.

Het betreft een kwestie tussen een kerkenraad enerzijds en een gemeentelid en mij anderzijds die al 4,5 jaar speelt in de GKv-gemeente waar ik lid van ben. De huidige kerkorde blijkt in deze kwestie geen enkele waarde te hebben omdat deze of door de kerkenraad aan de kant wordt geschoven, of door de kerkenraad op een dusdanige wijze wordt uitgelegd en ingezet waardoor het gemeentelid op enorme achterstand komt te staan in het zowel binnen als buiten de kerkelijke setting aanspraak kunnen maken op de aan haar toekomende rechten. In alles blijft het gemeentelid volledig afhankelijk van de bereidheid van een kerkenraad, let wel: een beslissingsbevoegde kerkenraad die dus tegelijk conflictpartij is maar wel de volledige regie heeft en blijft voeren over het conflict. Daar zit al een ongelijkheid en onrechtvaardigheid in opgesloten die er voor zorgt dat een zuivere beoordeling, behandeling en op christelijke normen en waarden gebaseerde oplossing van het conflict onder grote spanning komt te staan.

Mijn gewetensnood

Een kerkelijke gemeenschap waarin iedereen zich veilig en geborgen mag weten en waarin Christus gediend wordt door elkaar en de waarheid lief te hebben. Dat is o.a. waar we als christenen in deze wereld voor staan. Soms loopt het helaas anders en dan blijkt die veilige plek zomaar ineens weggenomen te kunnen worden en verandert deze zelfs in een plek waar gemeenteleden zich onveilig voelen en kerkelijk in een sociaal isolement geplaatst worden. Al 4,5 jaar voel ik me zeer ongemakkelijk bij wat er allemaal gepasseerd is en herken ik me in het geheel niet in hoe hier het ambtsdragerschap is en wordt ingevuld door een kerkenraad. Nu uit de beschreven casus onomstotelijk blijkt dat er geen bijbelse oplossing wordt geboden, heb ik besloten om de zorgvuldig dichtgehouden doofpot binnen de GKv-gemeente waar dit speelt open te breken. De betrokken gemeenteleden weten hiervan, ik heb mijn beslissing eerst aan hen voorgelegd omdat mijn beslissing ook hen raakt. Ook de betrokken kerkenraad heb ik op de hoogte gesteld van mijn beslissing en is in de gelegenheid om omissies of duidelijke fouten in mijn weergave te weerleggen op basis van een feitelijke onderbouwing. Ik ben er inmiddels van overtuigd geraakt, mede door de gekregen adviezen, dat het onrecht niet langer verborgen kan en mag blijven voor alle betrokkenen die een rol hebben of hebben gehad in deze kwestie en dat er een zuiverende en heilzame werking zal uitgaan van het in het licht brengen van het verborgene. De discussie moet landelijk gevoerd gaan worden zodat er ook 'iets' gaat gebeuren, niet in de laatste plaats dat herhaling van een dergelijke beschadigende situatie in de toekomst wordt voorkomen. Dat is de reden dat ik ook u aanschrijf en het inzicht verschaft in wat er zich in deze kwestie heeft afgespeeld.

In alles wat volgt, noem ik geen namen en/of plaatsnamen. Ook mijn naam maak ik (nog) niet bekend. Zowel in de beschreven casus als ook in de onderliggende stukken zijn alle namen van betrokkenen geanonimiseerd. Ik ben niet uit op het schaden van personen, bovendien zou het noemen van namen op geen enkele wijze dienstbaar zijn aan de kerk. Wat ik beoog is een veilige kerk voor alle leden, waar de goede naam en eer van alle leden van de GKv gewaarborgd is. Dat lijkt wellicht op papier nu al te zijn geregeld, maar de casus laat een andere werkelijkheid zien. Ik wil u expliciet vragen om bij het doornemen van de casus stil te staan bij de positie van het gemeentelid dat in mijn ogen rechteloos en monddood is gemaakt in deze kwestie en daar de gevolgen tot op de dag van vandaag ondervindt.

Misbruik van het ambtsgeheim

Een misstand die onder andere uit deze casus duidelijk wordt, betreft de inzet van het ambtsgeheim en het daaruit voortvloeiende machtsmisbruik door een kerkenraad. Om te beginnen heeft er onder het mom van 'vertrouwelijkheid' herhaaldelijk smaad en laster plaatsgevonden in kerkenraadsstukken die over het gemeentelid gaan. Vervolgens wordt het ambtsgeheim aangewend om er voor te zorgen dat degene over wie de smaad en laster is geschreven en verspreid de schadelijke stukken niet in handen krijgt. Daarbij word ik als voormalig ambtsdrager door de kerkenraad onder druk gezet, eveneens met een beroep op het ambtsgeheim, om deze smaad en laster toe te dekken en alle in mijn bezit zijnde stukken te vernietigen. Ook ik zou dus het gemeentelid onwetend moeten laten over wat er gezegd en geschreven is, ook ik zou de doofpot gesloten moeten houden. Is dat waar de beschermende werking van het ambtsgeheim voor is bedoeld? Nee, dit kan in een christengemeente niet waar zijn. Dit kan ik niet langer voor God verantwoorden, en dus heb ik na overleg met betrokkenen besloten openheid van zaken te geven zodat de GKv hier lering uit kan trekken, opdat de GKv weer 'in orde' komt en herhaling van misstanden als deze in de toekomst voorkomen kunnen worden. Anders kan het ook u of een van uw leden zomaar overkomen.

Het strookt niet met het kerk zijn als schadelijke zaken worden afgedekt en als een kerkenraad het eigen belang laat prevaleren boven het belang, het welzijn en de (geloofs)opbouw van de gemeente waar zij als geestelijk leiders over zouden moeten waken. Wonden worden niet geheeld door weg te kijken en de doofpot te sluiten, juist niet. In de afgelopen jaren heb ik diepe wonden zien ontstaan en ook zelf heb ik de nodige schade opgelopen. Een kwestie als deze schaadt het vertrouwen in kerk, het vertroebelt het zicht op het verlossende werk van Christus.

Ieder kerklid moet zich veilig kunnen voelen, moet erop kunnen vertrouwen dat er door ambtsdragers wordt geleefd naar de plicht die ze hebben om hun taak dienend en naar eer en geweten uit te voeren. Nu echter wordt het ambtsgeheim misbruikt om het als een recht in te zetten waarmee de kerkenraad in feite voor god speelt en waardoor het kerklid aan de goden is overgeleverd. De beschermende werking van het ambtsgeheim komt in deze casus niet toe aan het gemeentelid, integendeel.

Verandering is nodig, mijn verzoek aan u

Mijn mening is dat de huidige kerkorde, maar ook de nieuwe concept-kerkorde GKV/NGK, voor het onderdeel dat de behandeling van bezwaren en conflicten en de beoordeling daarvan regelt, zo snel mogelijk de prullenbak in moet. Het werkt niet en gaat niet werken, niet zolang er geen (echt) onafhankelijke toetsingsmogelijkheid in is opgenomen die, in conflictsituaties, een gelijkwaardige positie en behandeling van het gemeentelid ten opzichte van een kerkenraad waarborgt. Komt die toetsingsmogelijkheid er niet, dan kan de oplossing van conflicten veel zuiverder, meer onafhankelijk en veel sneller, en daarmee ook beter, bereikt worden als ook kerkenraden de overheid hierin respecteren en niet langer de mogelijkheid hebben om zich ten onrechte op ambtsgeheim te beroepen, of naar willekeur de kerkorde toe te passen / aan de kant te schuiven.

Na 4,5 jaar richt ik me nu dus tot u met de oproep om de discussie te starten in de hoop dat u deze ook wilt concretiseren en dat u bereid bent om aan de hand van de beschreven casus vragen te stellen en te beantwoorden. Ik geef u de volgende aandachtspunten ter overweging mee:

a. *Gewetensnood*

- Wat kunnen wij als ambtsdragers voor elkaar betekenen op het moment dat we in gewetensnood komen?
- Wat kunnen gemeenteleden die niet een (voormalig) ambtsdrager aan hun zijde hebben staan doen om machtsmisbruik waaronder zij lijden kenbaar te maken en te doen stoppen?

b. *Machtsmisbruik en ambtsgeheim gaan hand in hand*

- Is het mogelijk om een meldpunt op te richten in de GKv voor machtsmisbruik zoals dat bij andere kerkgenootschappen wél al het geval is?
- Bent u zich ervan bewust dat zélf in geval van conflicten waar de kerkenraad partij in is de volledige beslissingsbevoegdheid toch bij die kerkenraad blijft, zodat deze altijd de beslissingen over het conflict kan nemen en ook de volledige regie houdt inzake de communicatie over het conflict aan de gemeente? Dit is al een vorm van macht (op voorhand blijvende achterstand voor het gemeentelid) kunnen uitoefenen die ongewenst is;
- Kan een partij in een conflict eenzijdig stellen en communiceren dat er verzoening is bereikt zonder de andere partij hierin te erkennen? Wat is volgens u de definitie van verzoening en waar moet deze aan voldoen?
- Is het nodig om het ambtsgeheim te herijken zodat het daadwerkelijk alleen in het belang van het kerklid ingezet kan worden?

c. *Kerkelijk traject*

- Weet u hoe lang een 'kerkelijk traject' duurt en hoe ontmoedigend die weg in de praktijk voor een individueel gemeentelid blijkt te zijn als in dit traject juist het handelen van de kerkenraad centraal staat?
- Weet u wat de gevolgen zijn van de ons-kent-ons-cultuur die er heerst tussen kerkelijke instanties, ook bij de instanties die het toezicht moeten houden op een zuivere invulling van het ambt door kerkenraden? Vragen we de slager om zijn eigen vlees te keuren?;
- Beseft u dat een 'excuus' (zonder verdere invulling en zonder nakomen van toegezegde herstelacties) ook juist de deksel op de doofpot kan zijn omdat er dan niet meer teruggekeken mag worden?

d. *Kerkorde bij conflicten*

- In hoeverre dient de GKv open te staan voor het ontwerpen van een kerkorde waarin ook gebruik gemaakt wordt van:
  - De algemene wetgeving die Nederland al kent en waarbij daadwerkelijk de gelijke rechten van betrokken partijen in acht moeten worden genomen?
  - Kennis die is opgedaan door ervaringsdeskundigen (hoe komt het dat de meeste leden al bij voorbaat aangeven dat de kerkelijke route onbegaanbaar is)?
  - Toetsingsinstrumenten die grotendeels buiten de GKv (of de voortzetting daarvan) liggen
  - Gedragscodes die ervoor zorgen dat ook kerkenraden zich aan regels houden.

Na het lezen van de volledige casus is het mogelijk uw reactie door te geven via het daarvoor bestemde contactformulier op www.mijnkerkinorde.nl.

Met mijn stap om openheid te geven, dien ik de gemeente en Christus door hierin de betrokken kerkenraad in feite voor te gaan. Deze keus is naar mijn stellige en principiële overtuiging voor alle betrokkenen heilzaam.

Nogmaals, ik doe een dringend beroep op u dat u enerzijds vanuit betrokkenheid met broeders en zusters binnen en buiten kerkenraden maar anderzijds ook vanuit uw verantwoordelijkheid van harte bereid bent om een en ander rustig door te nemen en u zo een mening te vormen. De discussie mag en moet gevoerd worden zodat ieder kerklid zich onder alle, dus ook moeilijke, omstandigheden veilig mag weten in Christus' kerk. Dan is uw en mijn kerk in orde!

In Christus verbonden.

Met broedergroet,

M1

PS: Om tegemoet te komen aan het feit dat niet iedere ambtsdrager tijd heeft om de volledige beschrijving van de casus door te nemen is er op de website aan het einde van ieder beschreven jaar een link opgenomen naar een samenvatting van de casus. Dit kunt u zien als een eerste kennismaking met de casus, maar om een inhoudelijke bijdrage aan de discussie te kunnen leveren blijft het nodig om de volledige beschrijving te hebben gelezen.